



Etik och arbets(o)förmåga



Christian Munthe
Filosofi, lingvistik & vetenskapsteori
flov.gu.se



Arbets(o)förmåga handlar om rättvisa

Munthe, C (2008): Arbets(o)förmåga - begreppsliga och etiska anmärkningar. I: Vahlne Westerhäll, L (red.), *Arbets(o)förmåga ur ett mångdisciplinärt perspektiv*. Stockholm: Santérus, s. 21-46.

- AF-begreppets direkta funktion är att skilja ut de (vuxna) som ska få del av gemensamma resurser trots att de inte bidrar till dem, utan att systemet därmed
(1) allvarligt undergräver samhällets tillgång till arbetskraft, eller
(2) leder till orättfärdiga konsekvenser för individer
- Tidigare var lösningen att då ohälsa är orsaken nästan helt delegera beslut om detta till läkare
- Idag ska (efter viss tid) en AF bedömning göras av Försäkringskassan. Under denna tid kan individen inte uppbära sjukpenning.
- Dessa beslut fördelar nyttigheter och onyttigheter mellan individer och uttrycker därmed en syn på rättvisa
- Om dessa fördelningar är rättvisa, så är systemet försvarbart under punkt (2)
- Vilken rättvise-syn uttrycks då av nuvarande system?



Dagens syn på rättvisa i sjukförsäkringen

- Sammanfattning:
 - fundamental rättsosäkerhet är OK,
 - det är OK att utfall av myndighetsbedömningar slumpmässigt varierar beroende på oberoende faktorer,
 - det är OK att ekonomiska förutsättningar påverkar till vilken grad man får sjukpenning
 - Det är OK att det är lättare att få sjukpenning för den som är mindre tyngd av ohälsa
- Riskfaktor för folkhälsan på lång sikt, hotar den långsiktiga tillgången på arbetskraft.
- Klar definition av termen "arbetsförmåga" saknas i såväl lagar som förordningar och myndigheters anvisningar. Enkelt tillämpliga, kostnadseffektiva, reliabla och valida mått på grad av arbetsförmåga är inte en realistisk tanke (Hedborgs utredning)
- Procedur-lösning: AF är den som efter genomgången AF-bedömningsprocedur bedöms vara AF (och detsamma för Aof) = individen återgår i arbete eller söker alla typer av lediga arbeten under en period utan att uppbära sjukpenning.
- Lättare att uthärda för den som har det bättre ekonomiskt och inte är så sjuk (!)
- Till största delen bestämt av fluktuationer på arbetsmarknaden
- Personer med sämre ekonomi pressas att arbeta även om det allvarligt undergräver deras hälsa
- En "opt in" lösning skulle något minska dessa orättvisor och kontraproduktiviteter: fortsatt sjukpenning till dess AF har påvisats i enlighet med procedurlösningen.